

NOG EENS HET KALKSPAAT OP IJSLAND.

THORVALDUR THORODDSEN vond bij zijne reizen door IJsland nog eene tweede plaats (*Alb. der Natur* 1890 blz. 123), waar veel kalkspaat-kristallen voorkwamen. In eene bergspleet bij Djupidalur aan den Djupilfjördur in westelijk IJsland vond hij in tal van gangen en scheuren de duidelijke bewijzen, dat vulkanische krachten er in vroegeren tijd werkzaam waren geweest. Het gesteente, dat zich tusschen de gangen van basalt bevindt, is zelf fijn gespleten, terwijl de ruimten opgevuld zijn met verscheidene mineralen: kalkspaat, kwarts en zeolieten. De banken van basalt in hun geheel bevinden zich niet meer in den oorspronkelijken stand en bovendien zijn hier en daar gedeelten uit hun verband gerukt.

Langs de westelijke kust van den fjord voortgaande, vond hij op zijne reis in 1886 vele kleine stukjes dubbelbrekend spaat aan het strand. Witte plekken aan de steile rotsen wekten het vermoeden, dat de stukjes daar hun oorsprong vonden; hij klauterde er heen, maar vond enkel gesteenten met amandelvormige ruimten, die met zeolieten en met kalk opgevuld waren. Evenwel bemerkte hij spoedig, hooger op, eene spleet, waardoor in het voorjaar een beek naar beneden stroomt; daar bevindt zich het kalkspaat, dat uit zee als eene witte streep, die over de rots loopt, duidelijk merkbaar is. De plek, waar de streep aan den oeverkant zichtbaar wordt, ligt ongeveer 100 M. boven den zeespiegel; de dikte der laag bedraagt 1 M. à 1.7 M. Het was THORODDSEN niet mogelijk verder te klimmen dan tot een hoogte van 150 M.; de rotswand was te steil. Hij verkreeg evenwel den indruk, dat de laag kalkspaat zich met eene afwisselende dikte nog verder voortzette.

Op de plek beneden aan, waar het kalkspaat als gruis te zien is, zijn de strepen van dit gesteente nauwelijks 1 dM. dik en door groenachtig verweerd bazalt van eene dikte van 6 dM. tot 1 M. van elkander gescheiden. Dunne draadjes kalkspaat, als een haar zoo fijn, dringen in het basalt door. Weldra wordt de hoeveelheid kalkspaat grooter; de gangen worden breeder en vormen een menigte van spleten, die zich hier met elkander vereenigen om even verder weder van

elkander te scheiden. Kon het gesteente loodrecht doorsneden worden op een plek, waar het net van de kalkspaataderen vrij breed is, dan zou het vlak der doorsnede vrij wel hetzelfde voorkomen hebben als de bodem der kalkspaatgroeven te Helgustadir. Niet altijd is de ruimte der barsten en scheuren volkomen gevuld; dan blijft in het midden eene opene ruimte over en daar vindt men dan de fraaiste rhomboëders en skalenöders. De afzonderlijke kristallen hebben eene doorsnede, wier middellijn van 5 à 10 cM. bedraagt.

Ongeveer 130 M. boven den zeespiegel doorsnijdt deze gang van kalkspaat een anderen, die veel meer oostelijk loopt; ook deze is met kalkspaat en zeoliethen gevuld.

Verreweg het grootste gedeelte van het kalkspaat is hier, evenals te Helgustadir, ongeschikt voor optische toestellen; toch vindt men er eenige doorschijnende en zuivere stukken onder. Nader onderzoek alleen kan beslissen, of eene ontginning met voordeel kan worden uitgevoerd.

(Zeitschrift für Instrumentenkunde.)